

برسید ؛ این کست ؟ جواب آمد که این مردی است داود
 نام ، و چون آدم بدانست که عمر داود فقط شصت سال
 است از خدا خواست که چهل سال از عمر او بکشد و بر عمر
 داود بیفزاید . . . و چون عزرائیل در هنگام موت بر او
 درآمد آدم گفت : زود آمده‌ای که عمر من هزار سال تمام
 مقدر شده است . گفت : مگر نه از آن چهل سال که داود
 بدادی ؟ گفت چنین نکردم . و از آن روز بود که سند
 نوشتن و شاهد گرفتن برای مردمان مقرر گشت .
 و این نیز حدیثی دیگر ، که هم در " صحیح
 بخاری و هم در " صحیح " مسلم آمده است :
 " - عزرائیل به موسی درآمد که جانم را بگیرد ،
 اما موسی مثنی نزد و نایبنایش کرد ، بیش خدا رفیق
 که مرا نزد بنده‌ای از بندگانت فرستاده‌ای که نمحو
 سمیرد ، و جنم را هم کور کرده است . خدا جنم وی بسود
 داد و فرمود : باین بنده من بگواگر دوست داری زنده
 بمانی دست بر پوست گاوی نه و شمار ، هر مو که زیر دست
 تو پنهان شود سالی زنده خواهی بود . "
 و این حنبل ، در " مسند " خود در تکمیل این
 حدیث آورده است که :
 " - همانا که تا زمان این واقعه عزرائیل
 آتکارا نزد کسان میشد ، و از آن پس که ضرب شست موسی
 را بدید پنهان گشت . "

x x x

برای اینکه تصویری کلی از رونق بازار پربرکت
 حدیث‌سازی و حدیث پردازی در قرون اولیه اسلامی ،
 بخصوص در جهان تشیع (از آغاز قرن چهارم هجری)
 داشته باشید ، بعنوان نمونه فهرست زیر را که تنها
 شامل اسامی محدثان و راویانی است که نامشان با

پیشوند " ابو " شروع میشود، از لغتنامه معسروف
 دهخدا برایتان نقل میکنم ، والبتہ اگر بنامبود
 " ابن ها " و " ابی ها " و غیرآنها نیز اضافه شوند ،
 این فهرست چندین برابر طولانی تر میشود . تازه همین
 فهرست که ۲،۴۰۰ نام را شامل میشود ، به تنهایی قریب
 ۶۰۰ صفحه از حرف الف لغتنامه دهخدارا ، از صفحه ۳۶۵
 تا صفحه ۹۵۵ آن در بر گرفته است . بسیاری از این
 محدثین ، کسانی هستند که کنیه آنها یکی است ، فقط
 اسمی خاص خوشان و پدرانشان فرق دارد . همه این
 اسمی خاص در لغتنامه آمده است ، ولی در اینجا از نقل
 این اسمی صرف نظر شده و تنها به تذکر این که چند نفر یک
 کنیه مشترک داشته اند اکتفا گردیده است :

ابو ابراهیم ناصر علوی ، ابو احمد بن الرضیح ، ابو
 اسحق ، ابو البرکات ، ابو بشیر العمی ، ابو بشیر دولابی ،
 ابو جعفر القمی ، ابو جعفر آملی ، ابو جعفر نبیره شهید
 ثانی ، ابو الحسن مدائنی ، ابو حفص (۳۳ محدث) ، ابو
 الحلم (۱۳ محدث) ، ابو حکیم (۶ محدث) ، ابو حماد
 (۳ محدث) ، ابو حمدان (۴۲ محدث) ، ابو حمزه
 (۲۰ محدث) ، ابو حمید ، ابو حمیه ، ابو حنیفه (۵
 محدث) ، ابو الحویرث ، ابو حیان الاشجعی ، ابو حیوة ،
 ابو خازم (۹ محدث) ، ابو خالد (۲۶ محدث) ، ابو
 خبیثه ، ابو خبیب ، ابو خدش ، ابو خراش ، ابو خریق ،
 ابو خریم (۲ محدث) ، ابو خزامه ، ابو خزیمه
 (۵ محدث) ، ابو الخشخاش ، ابو خشه ، ابو خشینه (۲
 محدث) ، ابو الخصیب ، ابو الخطاب (۵ محدث) ، ابو
 خفاف (۲ محدث) ، ابو خلاد ، ابو خلف (۶ محدث) ،
 ابو الخلیج ، ابو خلید ، ابو خلیفه ، ابو الخلیل (۳
 محدث) ، ابو خمیمه ، ابو خیمه (۴ محدث) ، ابو
 الخیر ، ابو خیره (۳ محدث) ، ابو الدالان ، ابو داود

حفري ، ابوداودحکم ، ابوداود (٨ محدث) ، ابو
 الحداح ، ابودراس ، ابوالدرداء ، ابودسمه ، ابودعامه ،
 ابودغفل ، ابودوس ، ابودهم ، ابوديلم ، ابوسوذر
 (٩ محدث) ، ابوالذري ، ابوراشد (٥ محدث) ، ابو
 رافع ، ابورباح (٢ محدث) ، ابوالربيع (٩محدث) ،
 ابوربيعه (٤ محدث) ، ابورجاء (١٤ محدث) ، ابو
 الرجال (٤ محدث) ، ابوالرجال (٣ محدث) ، ابورحمه ،
 ابورحى ، ابوالرداد ، ابورزام ، ابورزامه ، ابورزمه ،
 ابورزيق ، ابورزين (٣محدث) ، ابورشده ، ابورشدين
 (٣ محدث) ، ابوالرشيد ، ابورشيد ، ابوالرضا ، ابو
 رفاعه (٢ محدث) ، ابورفيق ، ابورقاد (٣محدث) ،
 ابوالرماح ، ابورمله ، ابورواحه ، ابوالرواغ ، ابو
 روبه (٢ محدث) ، ابوروح (١٩ محدث) ، ابوروق ،
 ابورويبه ، ابورويحه ، ابورههم ، ابوالرياح (٢محدث) ،
 ابورياح ، ابوريحانه ، ابوزائده ، ابوزاهد ، ابو
 الزاهريه ، ابوالزيان ، ابوزبيد (٣ محدث) ، ابوزبير ،
 ابوزحاره ، ابوزراره (٣محدث) ، ابوزرعه (٨ محدث) ،
 ابوالزرقاء ، ابوالزعراء (٢ محدث) ، ابوالزعزعه ،
 ابوزكريا (٢٤ محدث) ، ابوزميل ، ابوالزنناد ، ابو
 الزنباع ، ابوزهير (٦ محدث) ، ابوزناد (١٥محدث) ،
 ابوزيد (١٨ محدث) ، ابوساج ، ابوساسان ، ابوسالم
 (٦ محدث) ، ابوسبا ، ابوسباعيه ، ابوسيره (٢محدث) ،
 ابوالسحما ، ابوالسرى (٢ محدث) ، ابوسريه ،
 ابوالسعادات ، ابوسعد (٢٢ محدث) ، ابوسعده ، ابو
 سعيد (٧٦ محدث) ، ابوالسفر ، ابوسفيان (٢٣محدث) ،
 ابوالسقر ، ابوالسقى ، ابوالسكن (٤محدث) ، ابوسكين
 (٢ محدث) ، ابوسكينه (٣ محدث) ، ابوسلام (٢محدث) ،
 ابوسلامه (٢محدث) ، ابوسلمه (٢٩ محدث) ، ابوسلمى
 (٢ محدث) ، ابوالسليل (٢ محدث) ، ابوسليهم

(٢ محدث) ، ابوسليمان (٣٧ محدث) ، ابوالسمح ، ابو
السمير ، ابوالسميط ، ابوسنان (٥ محدث) ، ابوالسواد ،
ابوسواده ، ابوالسوار ، ابوالسوداء ، ابوسويد بن غفله ،
ابوسويه (٢ محدث) ، ابوسهل (٢٢ محدث) ، ابوسهل ،
ابوسيار ، ابوسيف ، ابوشيرمه ، ابوشيل ، ابوشيليل ،
ابوشجاع ، ابوشجره (٢ محدث) ، ابوشداد ، ابوشرجليل
(٢ محدث) ، ابوشرقى ، ابوشريح (٢ محدث) ، ابو
شريك ، ابوشعيه (٤ محدث) ، ابوالشعفاء (٧ محدث) ،
ابوشعيب (٦ محدث) ، ابوشقيب (٢ محدث) ، ابوالشمال ،
ابوشهاب (٦ محدث) ، ابوشيبان (٢ محدث) ، ابو
شيبه (٩ محدث) ، ابوشيوخ (٤ محدث) ، ابوشيطم ،
ابو صالح (١٩ محدث) ، ابوالصباح (٢ محدث) ،
ابوصخر (٢ محدث) ، ابوصخره ، ابوصدقه (٢ محدث) ،
ابوالصديق (٢ محدث) ، ابوصعه ، ابوصفوان
(٦ محدث) ، ابوصفيره ، ابوالصليت (٥ محدث) ، ابو
الصهبا ، ابوالصيداء ، ابوضرغام ، ابوالضريس ، ابو
ضمره (٢ محدث) ، ابوضنى ، ابوظالب ، ابوظالموت ،
ابوظاهر (٣ محدث) ، ابوظرفه ، ابوظعمه ، ابوالطفيل ،
ابوظلحه (١١ محدث) ، ابوظواله ، ابوعائذ (٣ محدث) ،
ابوعائشه (٤ محدث) ، ابوعاصم (٢٥ محدث) ، ابو
العاليه (٣ محدث) ، ابوعامر (٨ محدث) ، ابوعباد ،
ابوالعباس (١ محدث) ، ابوعبدالحميد ، ابوعروب
عبدالعزيز ، ابوعبدرب الوضوء ، ابوعبدالرحمن (٣٦
محدث) ، ابوعبدالسلام (٣ محدث) ، ابوعبدالصمد
(٢ محدث) ، ابوعبدالعزيز (٢ محدث) ، ابو
عبدالقدوس ، ابوعبدالكريم (٣ محدث) ، ابوعبدالله
(١٣٧ محدث) ، ابوعبدالملك (٩ محدث) ، ابوعبد
الواحد ، ابوعبيد (٨ محدث) ، ابوعبيدالله ، ابو
عبيده (١٤ محدث) ، ابوعتاب (٢ محدث) ، ابوعتبه

(٤٧ محدث) ، ابو عتيق (٢ محدث) ، ابو عثمان (٤٢)
محدث) ، ابو العجفاء ، ابو عجينه ، ابو عدس (٢ محدث) ،
ابو عدى (٤ محدث) ، ابو عذبه ، ابو عرابه ، ابو عروبه
(٣ محدث) ، ابو العريان (٣ محدث) ، ابو عزه ، ابو
عصام (٥ محدث) ، ابو عصمه (٣ محدث) ، ابو عطاء
(٣ محدث) ، ابو عطار د ، ابو عطف ، ابو العطفوف ،
ابو عطيه (٣ محدث) ، ابو عفان ، ابو عفراء ، ابو
عقاب ، ابو عقال ، ابو عقبه ، ابو عقرب ، ابو عقيل
(١٥ محدث) ، ابو عكاشه ، ابو عكرمه ، ابو العلا (٢٦)
محدث) ، ابو علاقه ، ابو العلاتيه ، ابو علقمه (٤ محدث) ،
ابو على (٤١ محدث) ، ابو عمار (١٥ محدث) ، ابو
عمار (٥ محدث) ، ابو العماقر ، ابو عمر (٣٣ محدث) ،
ابو عمران (٤ محدث) ، ابو عمرو (٥٨ محدث) ، ابو
عمره ، ابو عمير (٤ محدث) ، ابو عميره ، ابو عثمان ،
ابو العنبر ، ابو العنيس (٦ محدث) ، ابو العوام
(٢ محدث) ، ابو عوانه (٣ محدث) ، ابو عوسحه ، ابو
عوف ، ابو عون (٩ محدث) ، ابو عياض ، ابو العيزار ،
ابو عيسى (٩ محدث) ، ابو العيناء ، ابو عينيه ، ابو
غالب (٣ محدث) ، ابو غانم ، ابو الغدير ، ابو غراره ،
ابو غرقه ، ابو الغريف (٢ محدث) ، ابو غسان (١٢)
محدث) ، ابو الغصن ، ابو غطيف (٢ محدث) ، ابو غفار
(٢ محدث) ، ابو غلاب ، ابو غنيم (٢ محدث) ، ابو
الغوث ، ابو غياث (٢ محدث) ، ابو الغيث ، ابو فاخته ،
ابو فاطمه ، ابو فديك ، ابو الفرات ، ابو فراس ، ابو
الفرج ، ابو فروه (٤ محدث) ، ابو فزاره ، ابو فضاله
(٢ محدث) ، ابو الفضل (١٥ محدث) ، ابو القاسم (١٧)
محدث) ، ابو قبيمه ، ابو قبيل ، ابو قتاده (٢ محدث) ،
ابو قتان ، ابو قتيبه ، ابو قتيله (٢ محدث) ، ابو
قدامه (٦ محدث) ، ابو قره (٥ محدث) ، ابو قريش ،

ابوقطفه ، ابوقلابه ، ابوالقصاص ، ابوقمامه ، ابو
 القموس ، ابوقنان ، ابوقيس (٥ محدث) ، ابوقيله ،
 ابوكامل (٥ محدث) ، ابوكاش (٣ محدث) ، ابوكيشه ،
 ابوكثير (٧ محدث) ، ابوكدينه ، ابوكردوس ، ابوركز ،
 ابوكريمه ، ابوكعب (٤ محدث) ، ابوكلثم ، ابوكلثوم
 (٢ محدث) ، ابوكنانه (٣ محدث) ، ابوالكنود (٣
 محدث) ، ابوكيران ، ابولبابه ، ابوالبيد (٢ محدث) ،
 ابولقمان ، ابولولو (٢ محدث) ، ابوليث ، ابوليلي ،
 ابولينه (٢ محدث) ، ابوماجد ، ابوماغر ، ابومالك
 (٣٥ محدث) ، ابوالمتوكل ، ابوالمتيد ، ابوالمثنى
 (١٥ محدث) ، ابومجالد ، ابوماهد (٢ محدث) ، ابو
 مجثر ، ابومحارش ، ابوالمحاسن ، ابومحرز (٢ محدث) ،
 ابومحل ، ابومحلم ، ابومحمد (١٢٨ محدث) ، ابو
 مخارق (٢ محدث) ، ابوالمختار (٥ محدث) ، ابو
 مخراق ، ابومخروم ، ابومخلد (٥ محدث) ، ابومخيس ،
 ابومدرک ، ابومدرکه ، ابومدله ، ابومدينه ، ابوالمرار ،
 ابو مراره ، ابومرانه ، ابومرحوم (٤ محدث) ، ابو
 مرزوق (٣ محدث) ، ابومروان (٨ محدث) ، ابومره
 (٢ محدث) ، ابومرى ، ابومريم (٧ محدث) ، ابو
 المسافر ، ابومسعد (٣ محدث) ، ابومسعود (٤٨ محدث) ،
 ابومسكين (٢ محدث) ، ابومسلم (٨ محدث) ، ابو
 مسلمه (٣ محدث) ، ابومسمر ، ابوالمشاء ، ابومصرف ،
 ابومصعب (٥ محدث) ، ابومضر (٥ محدث) ، ابومطر ،
 ابومطرف (٣ محدث) ، ابومطيع (٢ محدث) ، ابومعاذ
 (١٨ محدث) ، ابومعارك ، ابومعاويه (١٨ محدث) ،
 ابومعبد ، ابوالمعتمر (٤ محدث) ، ابومعروف ، ابو
 معزل (٢ محدث) ، ابومعشر (٣ محدث) ، ابوالمعلي
 (٧ محدث) ، ابومعمر (٨ محدث) ، ابومعمن (٥
 محدث) ، ابوالمفلس (٢ محدث) ، ابومغيره (١٩

(محدث) ، ابومفرح ، ابوالمفضل (٣ محدث) ، ابو
 مقاتل ، ابومقدام ، ابوالمقدام (٦ محدث) ، ابو
 مقرن ، ابومكرم ، ابوالمليح (٣ محدث) ، ابو
 المنازل ، ابومنازل ، ابو منبوذ ، ابوالمنبذ (٢
 محدث) ، ابوالمنذر (١٥ محدث) ، ابومنصور (٧محدث)
 ابومنقذ ، ابوالمنهال (٧ محدث) ، ابومنيب (٣
 محدث) ، ابومنير ، ابومنيح ، ابومنين ، ابومودود
 (٢ محدث) ، ابومورع (٢ محدث) ، ابوموسى (١١
 محدث) ، ابومومل ، ابوالمهاجر (٣ محدث) ، ابو
 مهاصر ، ابومهدى ، ابوالمهزم (٢ محدث) ، ابو
 المهلب (٦ محدث) ، ابوالمهنا ، ابوميسره (٢محدث) ،
 ابوميمون ، ابوميمونه ، ابونافع (٣ محدث) ، ابو
 النباح ، ابونجیح (٢ محدث) ، ابونصر (١٧ محدث) ،
 ابوالنضر (٢٢ محدث) ، ابونضره (٣ محدث) ، ابو
 نضله ، ابونعامه (٥ محدث) ، ابوالنعمان (٢محدث) ،
 ابونعيم (١٣ محدث) ، ابونمير ، ابونوح (٣ محدث) ،
 ابونوش ، ابونوفل (٣ محدث) ، ابونهلثل (٢ محدث) ،
 ابونهيك (٣ محدث) ، ابوالنير ، ابوالنيل ، ابو
 وائل (٢ محدث) ، ابوالوازع (٤ محدث) ، ابوواصل
 (٤ محدث) ، ابو واقد (٥ محدث) ، ابو وبره ، ابو
 الوداك ، ابوالورد ، ابووردان ، ابوالورقاء (٢محدث) ،
 ابوالوزير ، ابوالوسمى (٢ محدث) ، ابوالوسيم
 (٢ محدث) ، ابوالوضاح ، ابوالوضى (٢ محدث) ،
 ابوالوضين ، ابوالوقاص ، ابووكيع (٣ محدث) ، ابو
 الوليد (٢٢ محدث) ، ابو ونقه ، ابووهب (١٥محدث) ،
 ابووهبه ، ابوهارون (٨ محدث) ، ابوهاشم (١٥محدث) ،
 ابوهانى (٧ محدث) ، ابوهبيره (٣ محدث) ، ابو
 الهداج ، ابوهديه ، ابوالهذيل (٥ محدث) ، ابو
 هزيره (٣ محدث) ، ابوهزار ، ابوهزان (٢ محدث) ،

ابوالهزاه ، ابوهشام (۱۷ محدث) ، ابوهلال (۱۵ محدث) ، ابوهمام (۹ محدث) ، ابوهند (۴ محدث) ، ابوهنیده (۴ محدث) ، ابوهیاج ، ابوالهثیم (۲۵ محدث) ، ابویحیی (۴۷ محدث) ، ابویزید (۲۴ محدث) ، ابویسار ، ابوالیسع (۴ محدث) ، ابوالبسر (۲ محدث) ، ابو یعفر ، ابویعقوب (۱۳ محدث) ، ابو یعلی (۶ محدث) ، ابوالیقظان (۳ محدث) ، ابوالیمان (۸ محدث) ، ابویوسف (۱۴ محدث) ، ابویونس (۱۱ محدث) .

.....

این محدثین بزرگوار، این اقیانوس العلوم ها و بحر العلوم ها که مثل " مورو ملح " به میدان دین هجوم آورده بودند، چه چیز تا زهای داشتند که بر روایات محدثان قبلی بیفزایند؟ در کوتاه مدتی پس از درگذشت پیغمبر، همه روایات " صحابه " شنیده شده بود، و بعد هم آن صحابه مرده بودند، جست وجوهای فراوان و غالباً عوامفربانهای نیز توسط عده ای از محدثان بعدی، بصورت " رحله " های مختلف در سرزمینهای اسلامی به منظور پیدا کردن منابع احتمالی دست نخورده ای از حدیثهای ناشنیده ، انجام گرفته بود. در اینصورت آن کسی که تنها بخاطر " محدث " شدن دست به تألیف کتاب تازه ای در حدیث میزد، غیر از جعل حدیثهای تازه " ناشنیده " و " دست اول " چه راهی در اختیار داشت تا اثرش مورد توجه قرار گیرد؟ و چه میتواندست بکند اگر نمیخواست " حدیث ساز " و نه " حدیث گو " باشد؟

خود پیغمبر، از همان آغاز کار، سوداگری " دین فروشان " و بازار گرمی دکانداران بازار ریا را پیش بینی کرده ، و پیروان خویش را از آن برحذر داشته بود:

" - همانا احادیثی که در دسترس مردم است حق

و باطل و راست و دروغ و ناسخ و منسوخ و محفوظ و موهوم است . و بتحقیق که در زمان رسول خدا نیز به آن حضرت از این بابت دروغها بستند ، تا آنکه رسول اکرم به خطبه ایستاد و فرمود هر که از روی عمد بر من دروغ بزند خود را در آتش دوزخ گذارد . " (علی امیر المؤمنین ، در نهج البلاغه ، خطبه ۲۵۱) .

- " پیغمبر فرمود که جز قرآن چیزی از من نقل مکنید ، و اگر کسی بجز قرآن چیزی از من ضبط کرده است آنرا محو کند . " (امام مسلم بن حجاج نیشابوری ، در کتاب " صحیح " ، نقل از ابوسعید خدری صحابی محمد) .
- " محمد صلی الله علیه و آله فرمود که : پس از من چیزی از من ننویسید ، و هر کس که جز قرآن چیزی از من نوشته باشد آنرا محو کند . " (شیخ صدوق ابن بابویه ، در خصال) .

- " رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود : پس از من مانند دیگر پیغمبران حدیث بسیار از من نقل خواهند کرد . پس هر چه را که از من به شمارسید بر کتاب خدا عرضه دارید ، اگر موافق آن بود من گفتم ، و اگر با آن سازگار نبود بدانید که من نگفتم . " (ابن سعد ، در طبقات الکبیر) .

- " عبدالله بن زبیر از پدر خود نقل میکند که با و گفتم : چرا تونیز که از صحابه پیمبر بوده ای ، مثل فلان و فلان حدیث از او نگوئی؟ جواب داد که من پیوسته بصحبت وی بودم ، اما شنیدم که میگفت : هر کس بر من دروغ بزند شایسته جهنم باشد . و از انس بن مالک روایت است که گفته بود : این حدیث که هر که بر من دروغ بزند جهنمی است ، مانع آن است که شمارا از پیغمبر حدیث بسیار گویم . " (امام محمد بخاری در " صحیح ") .

- " سایب بن زید گوید با سعد بن مالک از مدینه

به مکه رفتم و نشنیدم که از پیغمبر حتی یک حدیث گوید،
و نیز شعبی گوید که سالی تمام با عبدالله بن عمر
رفت و آمد داشتم و نشنیدم چیزی از پیغمبر نقل کند .
(ابن ماجه ، در " سنن ") .

- " از عبدالوارث بن سعید روایت شده است که :
وارد مکه شدم و ابوحنیفه را آنجا دیدم . پرسیدم در بیع
شری چه عقیده داری که مثلاً شخصی متاع خود را بشـرط
میفروشد؟ پاسخ داد هم بیع باطل و هم شرط باطل است .
سپس نزد ابن ابی لیلی رفتم و همان مسئله را از او
پرسیدم . او جواب داد : بیع واقع و جائز است و شرط باطل .
بعد نزد ابن بشرمه رفتم و همان موضوع را مطرح کردم . او
گفت هم بیع جائز و هم شرط جائز است . و هر یک از آنها
نظر خود را مستند به گفته های پیغمبر میدانستند . " (احمد
بن المصری در ضحی اسلام) .

با وجود همه این احکام صریح و روشن ، ظاهراً
" بیفهداران اسلام " و " حافظان شرع مسین " از آغاز
ترجیح دادند بجای پیروی از او امری که طبعاً با برونیق
دکان نبوده است ، از حدیث های " موثق " دیگری پیروی
کنند که بعدها توسط عده ای از محدثان ، من جمله ملا
محمد باقر مجلسی ، رضوان الله علیه ، در بحار الانوار
نقل شد :

- " رسول اکرم صلی الله علیه وآله ، به سند
معتبر فرمود که تا میتوانید حدیث نقل کنید و در آن
کوتاهی نکنید ، که حدیث دلها را جلا میدهد ، و بدرستی که
دلها زنگ میگیرند چنانکه شمشیر زنگ میگیرد ، و جلای
آنها حدیث است . "

و : " امام جعفر صادق فرمود : احادیث و اخبار
را زود یاد فرزند خود دهید تا مخالفان دین نتوانند
اورا گمراه کنند . "

این چنین تأکید ، در عصر خود ما نیز توسط ستایشگر
 عالیقدر علامه مجلسی ، حضرت آیه الله موسوی خمینی ،
 در " کشف الاسرار " ایشان به کرات تکرار شده است :
 - " در معانی الاخبار نسخ صدوق و کتاب فقیه که
 یکی از بزرگترین کتابهای شیعه است از امیرالمؤمنین
 نفل شده است که بیغممراکرم گفت خدا یا رحمت کسین
 جانشینهای مرا . پرسیدند : کیانند جانشینهای شما ؟
 گفت آنهایی که پس از من حدیث و سنت مرا روایت میکنند .
 پس معلوم شد که آنها ثبکه روایت سنت و حدیث بیغممیر
 میکنند جانشین بیغمبرند و هر چه برای بیغممیر از لازم
 بودن اطاعت و ولایت و حکومت ثابت است برای آنها هم
 ثابت است " .

- " عمر بن حنظله روایت کرده است که رسول خدا
 گفت : راویان حدیث حکام منند ، ورد آنان رد امام ،
 رد امام رد خدا ، ورد خدا در حد شرک به خدا است .
 - " تکلیف مردم در زمان غیبت امام آن است که
 در تمام امورشان رجوع کنند به راویان حدیث ، و اطاعت
 کنند از آنها ، چه امام آنها را حجت خود کرده و جانشین خود
 قرار داده . " (کشف الاسرار ، صفحه ۱۸۸) .

.....
 علی رغم همه این فتاوی و احکام " موثقیق " لازم الاجراء ، از همان قرون نخستین اسلامی ، بسیاری از راویان حدیث نه تنها " حکام واجب اطاعت رسول خدا و حجج امام غایب و جانشینان بحق رسول اکرم " شناخته نشدند ، بلکه درست در جهت عکس آن ، از ایشان صراحتاً بصورت دروغ پردازان و شیادان شرع نام برده شد .
 ابن جوزی در تذکرة الموضوعات مینویسد که :
 " غیاث بن ابراهیم بنزد مهدی عباسی (خلیفه) شد .

با وگفتند برای خلیفه حدیث گوی ، وی از پیمبرروایت کرد که مسابقه فقط در تیراندازی و سواری و کسوت برانی روا است و در بقیه امور باطل است ، و البته حدیث پیمبر بیش از تیر و اسب نیست ، اما خلیفه دلست مساکین کسوت بران مسود و لازم بود که سحنی درین بابت نیز در حدیث آید ، و لاجرم خلیفه کیسه زری بدو بخشید . "

در مقدمه نهج الفصاحه نقل شده است که : "مخار بن ابی عبیده ثقفی (مخار معروف) به یکی از محدثان گفته بود : از گفتار پیغمبر حدیثی درباره من بیاور که فرموده باشد : از پس من مردی بیاید و انتقام خون فرزندم حسین را بگیرد ، و در عوض آن حدیث این خلیفه است و مرکب و خادم را باده هزار درهم از من بگیر ، و آن مرد گفته بود : گردنم مگذار که حدیث دروغ از خود پیغمبر گویم ، اما از گفته اصحاب او هر چه خواهی روایت کنم . "

ابن سعد در طبقات الکبیر نقل میکند : " از انس بن مالک که ده سال تمام از یاران نزدیک پیغمبر بود پرسیدند آیا آنچه را که از رسول خدا نقل میکنی از خود او شنیده ای ؟ او در ماند ، و گفت : چنین نیست که هر چه نقل کرده ایم از او شنیده باشیم ، لیکن ما اصحاب پیغمبر سحنی را که یکی از ما گفته باند تکذیب میکنیم . "

در " الجامع الاحکام القرآن " قرطبی ، از " احمد بن حنبل " فقیه و مؤلف معروف کتاب " مسند " روایت شده است که : " من و یحیی بن معین در مسجد رضا فیه بغداد نماز کردیم ، پس از نماز یکی بیا ایستاد و گفت : احمد بن حنبل و یحیی بن معین روایت کرده اند که پیغمبر فرمود : هر که لاله لاله یگوید خدا از هر کلمه او مرغی بیافریند یا منقار طلا و یرمرجان ، و قصه های دیگر نیز گفت همه دروغ . پرسیدم این حدیث با تو که گفت ؟ جواب داد که از احمد بن حنبل و یحیی بن

معین شنیده‌ام . یحیی گفت : یحیی بن معین منم ، و این کس که با من است نیز احمد بن حنبل است و از حدیث پیمبر چنین سخنانی شنیده‌ایم . قصه گو گفت : اگر تو یحیی بن معین باشی ، شنیده بودم که احمقی و اکنون بدان یقین کردم . مگر در این دنیا یحیی بن معین و احمد بن حنبل فقط شما دونفر هستید؟ من از هفده احمد بن حنبل روایت شنیده‌ام ."

در " حصار الاسلامیه " آمده است که : " الدارقطنی محدث مشهور روایت کند که ابوالفرج اصفهانی وارد سوق الوراقین (بازار کتابفروشا) میشد و هرچه کتاب میدید میخرید و با خود بخانه میبرد و آنها را مآخذ روایات خود قرار میداد ، و : " ابوزرعه رازی گوید که میسره حدیث آسان میساخت ، چنانکه چهل حدیث تنها در فضیلت قزوین ساخته بود ، و میگفت که این کار به قصد رضای خدا میکنم ."

و : " روایت است که سعد بن طریف فرزند خویشش را دید که از خثونت معلم میگریست . همانوقت حدیثی از عکرمه ساخت که از ابن عباس و او از رسول اکرم روایت کرده بود ، که معلمان اطفال بدترین خلقند ."

و باز در مقدمه نهج الفماحه آمده است که : محمد بن عمرو واقدی که در آغاز قرن دوم میزیست سی هزار حدیث روایت میکرد که حتی یکی از آنها درست نبود .

این تذکر هم از شریعتی است :

- یکی از راویان عالیقدر حدیث ، در جواب کسی که گفته بود : برخی از احادیثی که از طرف شماروایت شده است سند ندارند ، فرموده بود : تو خودت که ادعا میکنی بچه پدرت هستی ، سند داری ؟

ولی گمان مرید که این سنت مرضیه منحصر سه قرون اولیه اسلامی بوده و در عصر ما فراموش شده است . اگر چنین فکر کنید ، غافل از این هستید که مکتب روحانیت مبارز هیچ سحیه حسنه‌ای را که از بزرگان گذشته دین بدان رسیده باشد متروک نمیگذارد ، و یکی از همین سجایای مرضیه سنت حدیث‌سازی در راه اهداف " دین ناجیه اثنی عشریه " است ، که تصادفاً همیشه با هدفهای خصوصی مکتب روحانیت مبارز نیز تطبیق میکند .

بد نیست با نمونه‌های از این شیوه مرضیه حفظ سنن مکتبی آشنا شوید :

در تابستان سال ۱۳۶۱ ، در گرماگرم پیکار سپاهیان اسلام با قوای کفر صدام عفلقی ، ناگهان اسرائیلی صهیونی به لبنان حمله میبرد ، و مبارزان فلسطینی را همه جابه‌گلوله مییندد و بیروت را به آتش و خون میکشد . لشکر اسلام اجباراً در وضعی قرار میگیرد که باید تکلیف خودش را نه تنها با عراق صدامی ، بلکه با اسرائیلی صهیونی نیز معلوم کند ، بخصوص در شرایطی که حیثیت حضرت امام زمان فرمانده مستقیم غالب عملیات لشکر اسلام علیه کفر در میان است . درست در همین موقع است که یکی از اعظم علمای مکتب فیضیه ، حفظه‌الله تعالی ، با برخورداری از الهامات غیبی ، چندین حدیث " دست اول " و ناشناخته از حضرت امام جعفر صادق کشف میکند که کاملاً روشن است آن حضرت آنها را دقیقاً برای همین مورد بیان فرموده‌اند ، ولی محدثان بزرگوار با گرفتاریهای دیگری که داشته‌اند تا این تاریخ توجه کامل به آنها ابراز نداشته‌اند . متن این احادیث ، بار اول توسط خود حجة الاسلام رضوانی در مجلس شورای اسلامی بیان شده ، بار دوم در روزنامه جمهوری اسلامی

حجاب رسیده، و اکنون برای بار سوم بصورت استفاضه
 عده زیادی از مؤمنین بازگو میشود:

« در کتاب "بوم الاخلاص" از حضرت امام جعفر
 صادق علیه السلام نقل شده است که فرمود: قل از قیام
 حضرت مهدی محل الله تعالی فرجه الشریف، مردی از
 ذریه بنعمیر در مشرق ابران قیام میکند و بمدت هشت
 یا هجده ماه اسلحه بردوش میبندد، و پس منوچه بست
 المقدس میشود.

و در کتاب عقاید الامام الاثنی عشره روایت
 شده است که مرمؤمنان علیه السلام در روی منسردر باره
 آینده جهان اسلام فرمودند: دیری نخواهد بایستد که
 یهودیانی از غرب میآیند تا دولتی اسرائیلی پس از
 اشغال فلسطین در آن پدید آورند، مردم باشگفتنی
 برسیدند: یا علی! پس آن روز جامعه عرب و مسلمانی
 کجا هستند؟ فرمودند: آن روز نیروهای عرب از هم
 گسته‌اند و زمامداران شان از هم جدا هستند، نه آنکه
 پشتیبان یکدیگر باشند، پرسیدند: آیا این سلا ادامه
 خواهد یافت؟ فرمودند: آری، تا زمانی که عربها خود
 را از بندهای استعمار آزاد کنند (۱).

و در همین کتاب حدیث دیگری از حضرت امام صادق
 علیه السلام در رابطه با صهیونیسم نقل شده است که:
 آنگاه که اسرائیل در زمین فساد کند و حس برتری
 جوئیش به نابودی انسانها انجامد، خدایتعالی بجهت
 انتقام گیری پردازد، و خدا در سوره اسرا میفرماید:
 ما بر شما مردمی را میگذاریم که بندگان خاص ما
 هستند، بندگان سختکوش و جنگجو و نرمش ناپذیر، از
 امام پرسیدند: " اینها کدام مردمنند؟ فرمود: مردم

۱- ظاهراً ذکر نام ما خم‌بگین در حدیث فراموش شده است
 حجة الاسلام نقل آثر اصلحت ندانسته‌اند.

ایرانیانند که مرکزبان قم است، و سه بار فرمود: اینها قیام میکنند، پس فرمود: "امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود که چون نیروهای ایران عراقی را فتح کنند (۱) با عرب همداستان شوید تا فلسطین را آزاد سازید، و وشتکه وارد فلسطین سدید خاید بد خائسه و سنگر به سگر به سراع یهودیان صهیونیست رهند (۲) و آنها را بیرون کسیده و مانند مین سرسان را میرسد، بطوریکه یک یهودی در فلسطین باقی نخواهد ماند."

- "و نیز در جلد دوم کتاب الزام الغاصب نقل شده است که چون امیرالمؤمنین علیه السلام در ساره مسائل نزدیک به ظهور حضرت امام زمان عجل اللہ تعالی فرجه سخن میگفتند، به جنگ کنونی ایران و عراق نیز اشاره فرموده و اینطور گفتند: ای بغداد! وای بر تو از ری، آنروز که نیروهای رزمی و جنگجو از تهران به سوی بغداد حرکت کنند! و در جای دیگر همین کتاب روایت شده است که حضرت علی (ع) فرمودند: میبینیم که ایرانیها بر اعراب میثورند و بصره را فتح میکنند، و نیز در بحار الانوار علامه مجلسی رحمه الله علیه، نقل شده است که پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود: مردم را میبینم که در من انقلاب (!) دست به جنگی میزنند که از نصرنهای الهی برخوردار است، و در برابر مشکلات بسیار پایداری میکنند، رهبرایین انقلاب ایرانی است، و نیروهای خودش را متوجه بیست المقدس میکند." (حجة الاسلام رضوانی، نماینده مجلس شورای اسلامی و عضو کمیسیون دفاع مجلس، نقل از روزنامه جمهوری اسلامی).

۱- احتمالاً در این جمله اشتباهی شده و منظور امام "نیروهای اسلام" بوده است.
 ۲- توضیح آنکه تاکنون با اشتباه تصور میشد عنوان "صهیونیسم" در اوایل قرن نوزدهم توسط خود یهودیان وضع شده است.

پیش از حجة الاسلام رضوایی سبز، " مکاشفات " مشابهی در مواردی که روحانیت مبارز به دردهای خاصی افتاده بود، صورت گرفته بود. مثلاً در همان زمانی که کردهای سنی مذهب مایهٔ مزاحمت پادشاهان شیعه صفوی را فراهم آورده بودند و ناسازگاری آنان در کفه زور آزمائی قزلباشان صفوی با عساکر عثمانی سنگینی میکرد، علامه ملا محمد باقر مجلسی حدیث معتبری از حضرت امام جعفر صادق کشف کرد که: " زنهار با کُردان مخالفت مکنید، که اینان گروهی هستند از جَبان که حق تعالی پرده از ایشان برداشته است! "

و اندکی پیش از آن، در شرایطی مشابه، استاد همین محدث بزرگوار، حضرت شیخ بهائی رضی الله عنه، در فقه شیعه به این حکم شرعی پی برده بود که: " مکروه است معامله با سفلگان و دونان و اهل برص و حذامیان و کُردان. "

و باز در همان موقع، که پادشاهان صفوی سخت در اشتیاق سقوط قسطنطنیه (استانبول) پایتخت دشمن سرسخت خود عثمانی بودند، علامه مجلسی باین حدیث موثق دست یافت که:

- " رسول الله صلی الله علیه وآله فرمود: این جهان باخر نرسد مگر آنکه مردی از اهل بیت من به حکومت رسد و قسطنطنیه ملعون را بگشاید. " (بحار الانوار، جلد سیزدهم) .

- " و از مقدمات ظهور مهدی است خروج خوارج (!) از بحر فارس و قتل بسیار میان دو طایفه عجم، و خروج عرب بر شاه عجم و استیلای ایشان بر شهرها، و نزول در رمله و انقراض حکام قسطنطنیه ... و چون حضرت ختمی مرتبت ظهور فرماید لشکری به استانبول فرستد، و آنها به فرنگ فرار نمایند و چلیپا بگردن اندازند و اهل فرنگ

ایشان را امان دهند، اما لشکر حضرت قائم ایشان را تعاقب کند، چنانکه فرنگیان امان طلبند و اصحاب حضرت قائم شرطی امان دهند که گریخته‌ها را گرفته و پس دهند نا همه را گردن بزنند. (بحار الانوار، جلد سیزدهم).

و بخاطر آنکه ثقة الاسلام بیام طالقانی، در عصر همان علامه مجلسی بسیار مورد توجه "مرشد کامل" قرار گرفته بود، این حدیث از ابن اعم کوفی بدست آمد که: "امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: رحمت خدا به طالقان که گنجینه گنجهای خدای عزوجل است، و مردمی در آن بسر میبرند که باوران مهدی در آخر الزمان خواهند بود."

و سی سال پیش که "روحانیت مبارز" عصر طاغوت از وضع "فسق و فجور" تهران (و ضمناً از تقلیل وجوه برتیه) راضی نبود، این حدیث در "رساله غیبت نعمانی" کشف شد که عیناً از کتاب "معصوم چهاردهم حجة الحسن" تألیف مرحوم جواد فاضل، نقل میشود:

- "در حدیث است از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام که به مفضل بن عمر فرمود: میدانی زورا کجاست؟ عرض کرد: خیر! فرمود: در نزدیکی ری کوه سباهی است و بردامنه آن شهری است که طهران نام دارد و "دار الزورا" آنجاست، قصرهای آن همانند کاخهای بهشت است و زنانش از زیبایی به حورالعین میمانند. و چون آخر الزمان نزدیک شود زنان طهران جامه کفار برتن کنند و مانند کافران خود آرائی نمایند، شوهران را از خود برانند و زندگی آنان را برای خویش کوچک شمارند و از ایشان طلاق طلبند، و مردان خود را چون زنان بیارایند و زنان به جامه مردان درآیند."

با تمام اینها ، البته استدلال حضرت حجة الاسلام
 خامنه‌ای ، رئیس‌جمهوری اسلامی ، ایده‌الله تعالی ،
 کماکان بقوت خود باقی است که : " این فقط خلفای
 جور بودند (بنی امیه و بنی عباس) که حداکثر
 استفاده را از محدثین و علمای دینی رمان خود
 میکردند ، و از آنها میخواستند که احادیثی را از زبان
 پیامبر و صحابه بزرگ آن حضرت طبق میل و خواست آنها
 جعل کنند . در کتب تذکره و رجال و حدیث از ابن قتیب
 احادیث زیاد است . جعل حدیث آنقدر آسان بود که سه
 اندک منظوری یک حدیث علیه این و آن درست میکردند .
 این وضعیت موجب شده بود که یک ذهنیت و فرهنگی بسیار
 مخلوط و مجعول و نادرست از اسلام در جهان اسلام وجود
 داشته باشد ، و منشاء این ذهنیت غلط همان محدثین
 و علماء بودند . و هیچ مانعی نبوده است که علیه امام
 سجاد و تشکیلات خاندان علوی هم احادیثی جعل کنند !
 (نقل از مجله پاسدار اسلام ، چاپ قم ، آبان ۱۳۶۱) .
 محتاج بتذکر نیست که حجة الاسلام هیچ موردی را از
 اینکه محدثان بزرگوار مکتب تشیع نوع فیضیه سنی
 حدیثی را از پیغمبر و ائمه آن حضرت جعل کرده باشند
 در خاطر ندارند !

x x x

از پایان عصر امامان زنده ، اداره مکتب
 " روحانیت شیعه " خواه ناخواه وارد مرحله تازه‌ای شد
 که میبایست مسیر آینده این مکتب را برای قرنهای
 متوالی تعیین کند . مسئله در تفاوتی اصولی و بنیادی
 نهفته بود که بین وضع روحانیت شیعه و روحانیت سنی
 وجود داشت : روحانیت سنی هیچوقت از حکومت جدا نشده

بود، بلکه همراه با آن و اصولاً جزئی از آن بود. خلیفه در همان حال که رهبری سیاسی جامعه اسلامی را داشت، رهبری روحانی آنرا نیز برعهده داشت، بهمان صورت که در زمان پیمبر و خلفای راشدین معمول بود. علما، مدرسین، وعاظ، خطبا، فقها، محدثان، ائمه‌جماعت و دارندگان سایر مناصب مذهبی، همگی بصورت قانونی و محازبه کار خود اشتغال داشتند و معاش آنها نیز رسماً توسط دستگاه سیاسی - روحانی حکومت تأمین میشد. در سازمان مذهبی شیعه، وضع درست بعکس بود: مکتب شیعه خلافت را، در هیچیک از صور آن، به رسمیت نمیشناخت و آنرا غاصب حق مشروع امامان میدانست. حکومت‌های مستقلی نیز که از قرن سوم هجری در نواحی مختلف ایران روی کار آمدند، خواه بظاهر مطیع دستگاه خلافت بودند و خواه جدا از آن یا مخالف آن، هیچکدام مورد تأیید روحانیت شیعه نبودند، زیرا از دیدگاه تشیع هر حکومتی، خارج از دایره امامان، بهر صورت که بود غاصب، جابر و "ظلمه" محسوب میشد.

براین مناسبت دیگر فقها، علما، وعاظ، مدرسان، خطبا، محدثان و پیشمازان مکتب تشیع نمیتوانستند از جانب دستگاه حکومت انتظار دریافت حقوق و مؤونه‌ای داشته باشند، و تنها راهی که در مقابل بروی آنها باز بود ارتباط با خود مردم، یعنی به "مؤمنین شیعه" بود. این ارتباط از دور راه مختلف میتواند حاصل شود: یا راه اصیل و در خط تشیع اصیل، یعنی راه تعلیم و تفهیم اصولی که مبنای کار بنیانگذاران مکتب شیعه بود، در جهت هدایت توده‌ها و پیشبرد مبارزه آنها با فساد و ستم دستگاه خلافت و تبعیضات و امتیازات اداری و قومی و طبقاتی آن، و در جهت دفاع از منافع محرومین در برابر زمینداران محلی وابسته به سازمان خلافت و روحانیت

وابسته‌ها این هردو، ولایمه اینکار پرورش مردمی آگاه بود که پست از هر چیز بتوانند فکر کنند، و تشخیص دهند، و راه خود را با وقوف لازم برگزینند، و آماده سازش و مصالحه ای نیز نباشند، ولی پیروی از این راه، اگر به استواری نسع کمک میکرد به مافع خاص "روحانیت صا رز" کمک نمیکرد، بالعکس ناگزیرش میساخت که خود نیز از همین سرمشق پیروی کند، و امید رزق و روزی مفت بداتته باشد.

در مقابل، راه دومی وجود داشت که در آن احزاء معادله کاملاً برعکس میشد، همانند آن راهی که در قرن اول هجری معاویه در برابر علی برگزیده بود: راه این بود که مؤمنان بجای مردمی آگاه و "پرمدها" تبدیل به گروهی "مقلد" حرف شنو و معقول شوند که شرعاً اجازه دخل و تصرفی را در آنچه بزرگان دین گفته اند و میگویند نداشته باشند، و در راه اجرای دقیق احکام شرع مبین، اختیار تشخیص و قضاوت و اخذ تصمیم و هر امر دیگری را که به صلاح مؤمنین است بطور در بست بزرگواران دین، اعلی الله مقامهم اجمعین و رضوان الله علیهم، واگذار کنند. (که البته رساندن منظم وجوه خمس و زکات و سهم امام و وجوه بریه و موقوفات و نذورات و سایر وجوه واجبیه و مستحبیه شرعیه به دستگاه نواب برحق امام عصر از جمله این امور است.)

از همان اول فتاوی و احکام "معتبری" از ائمه اطهار بدست آمد که این منشور خدا پسندانه را مهر و امضا میکرد. حدیثهایی بسیار موثق از امامان کشف شد که در اصالت آنها تردیدی جایز نبود، کما اینکه در علو مقام راویان آنها نیز تردید جایز نبود، و اصلاً چنین تردیدی بهر صورت که بود، برای مؤمن شیعیه کسبه وظیفه اش فقط تقلید در برابر اجتهاد است قیاحت

- " احمد بن محمد بن عیسی از ابن سنان ، و او از ابن مسکان ، و او از سدید نقل میکنند که به امام محمد باقر علیه السلام عرض کردم : هنگامیکه پیروان شما را در کوفه ترک گفتم تا بنزد شما بیایم آنان بسیار یکدیگر اختلاف داشتند و از هم دوری میجستند . فرمود : ترا به کار آنان کاری نباشد ، زیرا شیعیان سه تکلیف بیشتر ندارند : شناختن ائمه ، و تسلیم بودن در برابر آنها ، و ارجاع اختلافات خود به ایشان .

- وزید بن شحام گوید : به امام جعفر صادق علیه السلام عرض کردم : در قبیله ما مردی است که نامش کلیب است . هر دستوری که از شما میرسد ، هر چه باشد ، او میگوید : من تسلیمم ، از این رو ما او را " کلیب

تسلیم " نامیده ایم . حضرت باو رحمت فرستاد و فرمود : خدا عزیزش بدارد ، چه نازنین مردی است ! " . (اصول کافی ، کتاب الجحه ، باب التسلم و فضل المسلمین) .

- " احمد بن محمد بن خالد ، و او از پدرش ، و او

از ابی البختری - که خدایش بیا مرزد ، روایت کند که حضرت امام باقر علیه السلام فرمود : شیعیان ما با وقار و آرامش هستند ، مانند شترنری که مهار در بینش دارد ، چون او را بکشند براه افتد ، و چون او را بر صخره ای بخواهاند بخواهد " . (اصول کافی ، کتاب الایمان و الکفر ، باب المؤمن و علاماته و صفاته) .

السته به شیعیان در مقابل این حرف شناسوی ، امتیازاتی خاص نیز داده میشد :

- " سهل بن زیاد از ابن ابی نجران ، و او از مثنی الحناط ، و او از کامل التمار نقل کند که شنیدم که حضرت امام باقر علیه السلام میفرمود : مردم همگی بمانند چهارپایانند - و این جمله را سه بار تکرار فرمود - و پس فرمود : جز قلبی از مؤمنین (شیعیان)

و این جمله را هم سه بار تکرار فرمود" (اصول کافی ، کتاب الایمان و الکفر ، باب فی قلة عدد المؤمنین) .
 - " احمد بن محمد از ابی یحیی الواسطی ، و او از یکی دیگر از اصحاب نقل کرده است که امام ابی عبدالله جعفر صادق علیه السلام فرمود : خدا ما ائمه را از علیین و ارواح ما را از بالای علیین و ارواح شیعیان ما را از قسمت وسطای علیین و بیکرهای آنها را از قسمت سفلی آن آفرید . از این رو ما و آنها آدمی شدیم ، و همه مردم دیگر خرمگسائی شدند که سزاوار دوزخند و بسوی جهنم میروند . " (اصول کافی ، کتاب الحج ، باب خلق الابدان الائمة و ارواحهم و قلوبهم) .

- " و امام ابی عبدالله جعفر صادق علیه السلام فرمود : مردم دنیا برسده ستانند : علماء ، و طالبان علم ، و خاشاکهای روی آب . و بدرستی که دانشمندان ما ائمه ایم ، و شیعیان ما دانشجویان ، و مابقی مردم خاشاک روی آبند . " (اصول کافی ، کتاب فضل و العلم ، باب اصناف الناس) .

- " علی بن ابراهیم از پدرش ، و او از ابن ابی عمیر ، و او از سید روایت کرده است که حضرت امام ابی عبدالله صادق علیه السلام فرمود : " در روز قیامت چیزی مثل گلوله میآید و به پشت مؤمنان میزند تا او را داخل بهشت کند . " (اصول کافی ، کتاب الایمان و الکفر ، باب البر بالوالدین) .

- " حضرت صادق علیه السلام فرمود : ای ابان بن تغلب ، چون روز قیامت شود همه اولین و آخرین در نزد خداوند گرد آیند ، خداوند " لاله الاله " را از همه آنها ، حتی برای آنها که شهادت داده باشند که معبودی جز خدای عزوجل نیست بگیرد جز از آنکس که شیعه باشد . " (اصول کافی ، کتاب الحج ، باب فی معرفتهم و لیائهم و التفویض الیهم) .

بمرور ایام از امامان روایات دلپسند دیگریز
در محاسن شیعیان کشف شد :

– " از هارون بن موفق منقول است که روزی حضرت
امام موسی کاظم مرا طلبیدند و در خدمت آن حضرت طعمای
خوردم ، و حلوائی بسیار آورده بودند . گفتم : چه بسیار
است حلوا ! فرمودند که ما شیعیان از شیرینی خلق
شده ایم ، پس حلوا را دوست میداریم . " (علامه مجلسی ،
بحار الانوار و حلیة المتقین ، باب دهم ، فصل هفتم) .
– " محمد بن یحیی از احمد بن محمد بن عیسی ، و
او از محمد بن اسماعیل ، و او از محمد بن الفضیل ، و او از
ابی الصباح الكنانی روایت کند که حضرت امام صادق
علیه السلام فرمود : مؤمن (شیعه) به هرمرگی میمیرد
جز به صاعقه ! و ایوبصیر گوید : از حضرت امام صادق
علیه السلام پرسیدم از مردن مؤمن ؛ فرمود شیعه ممکن
است به هرمرگی بمیرد ، یعنی غرق شود ، یا زیر آوار
بماند ، یا به درنده دچار گردد ، ولی بهر حال به صاعقه
نمیرد . " (اصول کافی ، کتاب الدعاء ، باب ان
الصاعقة لاتصیب ذاکرا) .

(البته این احتمالات مربوط به موقعی بود که
هنوز ادعیه معتبره ای که باید مؤمن بخواند تا غرق
نشود ، زیر آوار نماند ، و درنده قدرت دریدن او را نداشته
باشد از همین امام جعفر بدست نیا مده بود . خوشبختانه
این ادعیه مجربه اکنون در دسترس همه مؤمنان قرار
گرفته و این خطرات نیز برطرف شده است . به فهرست
ادعیه در صفحه ۶۲۶ و متن حدیث مربوط به درنده
در صفحه ۶۱۲ مراجعه فرمائید) .

ولی مهمتر از این ها ، بعضی امتیازات دیگر بود
که برای خیلی از مؤمنین به همه در دسرهای روزمره
آنان وهمه زحمتهایشان در جلب رضای روحانیت مبارز
میآرزید :

- " از رسول خدا مروی است ضمن حدیث مفصلی که فرمود : خداوند حوریایی را خلق فرمود که برگونسه راستشان نوشته شده " محمد رسول الله " ، و برگونسه چپشان " علی ولی الله " ، و سربینائی آنها " الحسن " و سرزنج آنها " الحسن " و سردولسان " بسم الله الرحمن الرحیم " . ابن مسعود برسد : اینها برای چه کسانیست؟ فرمود برای شیعیان ما . " (آیه الله دستعبد شیرازی ، شهید محراب ، نقل از کتاب معاد) . در شرائطی که ارائه تعداد هرچه زیادتری از احادیث معتبر در اثبات فصائل شیعیان ضروری تشخیص داده می‌شد ، طبعاً اشکالی نداشت که این احادیث گاهی " ناسخ و منسوخ " و " ضد و نقیض " از کار درآیند ، زیرا قبلاً از قول امام جعفر صادق گفته شده بود که معمولاً در این مواقع خود خداوند است که تغییر عقیده داده است .

بدین ترتیب بود که در یک حدیث معتبر از کتاب اصول کافی گفته شد :

- " محمد بن یحیی از محمد بن الحسین ، و او از محمد بن اسماعیل بن بریج ، و او از صالح بن عقبه ، و او از عبدالله بن محمد الجعفری نقل کرده است که امام ابی جعفر محمد باقر علیه السلام فرمود : خدا از شیعیان ما آنگاه که در عالم ذر بودند به ولایت ما پیمان گرفت . و ارواح شیعیان ما را دوهزار سال پیش از بدنهایشان آفرید ، و ایشان را بر پیغمبر صلی الله علیه و آله عرضه داشت . حضرت آنها را شناخت و علمی علیه السلام هم آنها را شناخت ، و ما نیز آنها را میشناسیم . " (اصول کافی ، کتاب الحجه ، باب فی معرفتهم اولیائهم و التفویض الیهم) .

و در حدیث دیگر از همین کتاب ، از قول " فضیل